

**KASBIY FANLAR BILAN INTEGRATSIYADA CHET TILINI
O‘QITISHNING METODIK IMKONIYATLARI****Xudoyarova Dildora Najmidinovna**

Navoiy davlat universiteti

Fakultetlararo chet tili kafedrası v.b.dotsent

Annotatsiya: Mazkur maqolada kasbiy fanlar bilan integratsiya asosida chet tilini o‘qitishning metodik imkoniyatlari tahlil qilinadi. Integrativ yondashuvning nazariy asoslari hamda uning chet tili ta’limidagi ahamiyati yoritilib, kasbiy yo‘naltirilgan ta’lim orqali talabalarning lingvistik, kommunikativ va kasbiy kompetensiyalarini rivojlantirish masalalari ko‘rib chiqiladi. Tadqiqotda fanlararo integratsiya asosida tashkil etilgan mashg‘ulotlar talabalarning chet tilini amaliy va kasbiy faoliyat bilan bog‘lab o‘zlashtirishiga xizmat qilishi asoslab beriladi. Maqola natijalari kasbiy yo‘naltirilgan chet tili ta’limining samaradorligini oshirishga qaratilgan metodik tavsiyalarni o‘z ichiga oladi.

Kalit so‘zlar: kasbiy fanlar, chet tili ta’limi, integratsion yondashuv, kasbiy kompetensiya, kommunikativ kompetensiya, fanlararo aloqalar, metodik imkoniyatlar, oliy ta’lim.

Zamonaviy ta’lim tizimida mutaxassislarni tayyorlash jarayonida chet tilini kasbiy faoliyat bilan uzviy bog‘lash muhim pedagogik vazifalardan biri hisoblanadi. Bugungi kunda mehnat bozorining global xarakter kasb etishi, xalqaro hamkorlikning kengayishi va axborot almashinuvining jadallashuvi mutaxassislardan chet tilini kasbiy darajada egallashni talab etmoqda. Shu sababli chet tilini o‘qitishda an’anaviy yondashuvlar bilan bir qatorda kasbiy fanlar bilan integratsiyalashgan metodik yechimlarga ehtiyoj ortib bormoqda.

Kasbiy fanlar bilan integratsiyada chet tilini o‘qitish talabalarning til bilimlarini amaliy va kasbiy kontekstda shakllantirishga xizmat qiladi. Bunda chet tili nafaqat mustaqil fan sifatida, balki kasbiy bilimlarni egallash vositasi sifatida ham namoyon bo‘ladi. Integratsion yondashuv asosida tashkil etilgan ta’lim jarayonida talabalar chet tilida kasbiy terminologiyani o‘zlashtiradi, kasbiy matnlar bilan ishlash ko‘nikmalarini rivojlantiradi hamda real ish faoliyatiga yaqin vaziyatlarda muloqot qilish tajribasiga ega bo‘ladilar.

Shu jihatdan, kasbiy fanlar bilan integratsiyada chet tilini o‘qitishning metodik imkoniyatlarini o‘rganish, ularning ta’lim samaradorligiga ta’sirini aniqlash va

amaliyotga tatbiq etish dolzarb ilmiy-pedagogik masala hisoblanadi. Mazkur maqolada aynan ushbu masalalar nazariy va amaliy jihatdan tahlil qilinadi.

Kasbiy fanlar bilan integratsiyada chet tilini o'qitish zamonaviy ta'lim tizimida mutaxassislarni tayyorlash jarayonining muhim tarkibiy qismi hisoblanadi. Bugungi globallashuv sharoitida chet tili bilimlari nafaqat umumiy kommunikativ vosita, balki kasbiy faoliyatni samarali amalga oshirish uchun zarur kompetensiya sifatida namoyon bo'lmoqda. Shu sababli chet tilini o'qitishda kasbiy fanlar bilan uzviy integratsiyani ta'minlash talabalarning bilimlarini real amaliy vaziyatlar bilan bog'lash imkonini beradi.

Integratsion yondashuvning metodik mohiyati chet tili mazmunini kasbiy fanlar mazmuni bilan uyg'unlashtirish orqali talabalarning kasbiy yo'naltirilgan til kompetensiyalarini rivojlantirishdan iborat. Bunda chet tili darslari kasbiy terminologiya, kasbiy matnlar, hujjatlar va real ish jarayonlariga yaqin kommunikativ vaziyatlar asosida tashkil etiladi. Natijada talabalar til birliklarini abstrakt tarzda emas, balki aniq kasbiy kontekstda o'zlashtiradilar, bu esa bilimlarning mustahkam va barqaror bo'lishini ta'minlaydi.

Kasbiy fanlar bilan integratsiyada chet tilini o'qitishning muhim metodik imkoniyatlaridan biri fanlararo aloqalarni kuchaytirishdir. Masalan, iqtisod, muhandislik, pedagogika, axborot texnologiyalari yoki tibbiyot yo'nalishlarida chet tili darslari tegishli fan mazmuni asosida olib borilishi mumkin. Bunday yondashuv talabalarni kasbiy sohada chet tilidan foydalanishga tayyorlaydi, ularning kasbiy leksik zaxirasini kengaytiradi va kasbiy nutqni shakllantiradi.

Integratsion ta'lim jarayonida interfaol metodlardan foydalanish muhim ahamiyatga ega. Muammoli vaziyatlar, loyihaviy ishlar, rolli o'yinlar va kasbiy muloqot modellariga asoslangan topshiriqlar talabalarning faol ishtirokini ta'minlaydi. Masalan, talabalar chet tilida kasbiy loyiha taqdimoti, ishbilarmonlik muzokaralari yoki kasbiy muammolar yechimini muhokama qilish orqali nafaqat til, balki kasbiy kompetensiyalarini ham rivojlantiradilar. Bu esa integratsion yondashuvning samaradorligini oshiradi.

Kasbiy fanlar bilan integratsiyada axborot-kommunikatsiya texnologiyalaridan foydalanish ham muhim metodik imkoniyatlardan biridir. Raqamli platformalar, onlayn resurslar va multimedia materiallar yordamida talabalar kasbiy yo'naltirilgan autentik matnlar, video va audio materiallar bilan ishlash imkoniyatiga ega bo'ladilar. Bu jarayon chet tilini real ish muhitiga yaqin sharoitda o'rganishga xizmat qiladi hamda

talabalarning eshitish, o'qish, yozish va gapirish ko'nikmalarini kompleks rivojlantiradi.

Shuningdek, integratsion yondashuv talabalarning mustaqil ta'lim olish kompetensiyasini shakllantirishga xizmat qiladi. Kasbiy yo'naltirilgan topshiriqlar talabalarni mustaqil izlanishga, axborot manbalarini tahlil qilishga va o'z kasbiy fikrini chet tilida ifodalashga undaydi. Bu esa ularning tanqidiy fikrlash, muammoni hal qilish va ijodiy yondashuv ko'nikmalarini rivojlantiradi. Natijada chet tili ta'limi umumiy kasbiy tayyorgarlik jarayonining ajralmas qismiga aylanadi.

Kasbiy fanlar bilan integratsiyada chet tilini o'qitishda o'qituvchining roli alohida ahamiyatga ega. O'qituvchi nafaqat til bo'yicha bilim beruvchi, balki fanlararo integratsiyani ta'minlovchi, metodik jarayonni muvofiqlashtiruvchi mutaxassis sifatida faoliyat yuritadi. Buning uchun o'qituvchi kasbiy fanlar mazmuni bilan tanish bo'lishi, mos metod va texnologiyalarni tanlay olishi hamda talabalarning individual xususiyatlarini hisobga olgan holda ta'lim jarayonini tashkil etishi lozim.

Madaniyatlararo kompetensiyani rivojlantirish ham kasbiy fanlar bilan integratsiyada chet tilini o'qitishning muhim jihatlaridan biridir. Kasbiy faoliyat ko'pincha xalqaro hamkorlik doirasida amalga oshirilgani sababli talabalar turli madaniy muhitlarda muloqot qilish ko'nikmalariga ega bo'lishi zarur. Integratsion yondashuv asosida tashkil etilgan chet tili ta'limi talabalarning madaniyatlararo muloqotga tayyorgarligini oshiradi va ularni global kasbiy muhitga moslashtiradi.

Xulosa qilib aytganda, kasbiy fanlar bilan integratsiyada chet tilini o'qitishning metodik imkoniyatlari keng va ko'p qirrali bo'lib, u talabalarning til va kasbiy kompetensiyalarini uyg'un rivojlantirishga xizmat qiladi. Integratsion yondashuvni ta'lim jarayoniga izchil joriy etish chet tili ta'limining samaradorligini oshirish, zamonaviy kasbiy talablarga mos mutaxassislarni tayyorlashda muhim ahamiyat kasb etadi.

Kasbiy fanlar bilan integratsiyada chet tilini o'qitish zamonaviy oliy ta'lim tizimida raqobatbardosh mutaxassislarni tayyorlashning samarali pedagogik mexanizmlaridan biri hisoblanadi. Integratsion yondashuv asosida tashkil etilgan chet tili ta'limi talabalarning til bilimlarini kasbiy faoliyat bilan uzviy bog'lab, ularning lingvistik, kommunikativ va kasbiy kompetensiyalarini kompleks rivojlantirishga xizmat qiladi. Tadqiqot davomida fanlararo integratsiya asosida tashkil etilgan mashg'ulotlar talabalarning chet tilini o'zlashtirish motivatsiyasini oshirishi, bilimlarning amaliy ahamiyatini kuchaytirishi aniqlanadi.

Shuningdek, kasbiy yoʻnaltirilgan topshiriqlar, interfaol metodlar va raqamli texnologiyalarni qoʻllash talabalarning nutqiy faolligini oshiradi, mustaqil fikrlash va muammoli vaziyatlarda chet tilidan samarali foydalanish koʻnikmalarini shakllantiradi. Integratsion yondashuv oʻqituvchidan yuqori metodik tayyorgarlik va fanlararo hamkorlikni talab etadi, bu esa taʼlim sifatini yanada oshirishga xizmat qiladi.

Xulosa qilib aytganda, kasbiy fanlar bilan integratsiyada chet tilini oʻqitishning metodik imkoniyatlaridan samarali foydalanish oliy taʼlimda kompetensiyaga yoʻnaltirilgan yondashuvni amalga oshirish, zamonaviy mehnat bozori talablariga mos, kommunikativ jihatdan yetuk mutaxassislarni tayyorlashda muhim ahamiyat kasb etadi.

Foydalanilgan adabiyotlar

1. Richards J. C., Rodgers T. S. *Approaches and Methods in Language Teaching*. – Cambridge: Cambridge University Press, 2014.
2. Brown H. D. *Teaching by Principles: An Interactive Approach to Language Pedagogy*. – New York: Pearson Education, 2015.
3. Coyle D., Hood P., Marsh D. *CLIL: Content and Language Integrated Learning*. – Cambridge: Cambridge University Press, 2010.
4. Marsh D. *Content and Language Integrated Learning*. – Cambridge: Cambridge University Press, 2012.
5. Byram M. *Teaching and Assessing Intercultural Communicative Competence*. – Clevedon: Multilingual Matters, 1997.
6. Hymes D. *On Communicative Competence*. – Philadelphia: University of Pennsylvania Press, 1972.
7. Zimnyaya I. A. *Pedagogicheskaya psixologiya*. – Moskva: Logos, 2010.
8. Shavdirov S. A. *Method of organization of classes in higher education institutions using flipped classroom technology*. – AIP Conference Proceedings, 2025, Vol. 3268, No. 1, p. 070035.
9. Baymetov B. B., Shovdirov S. A. *Methods of Organizing Practical and Theoretical Classes for Students in the Process of Teaching Fine Arts*. – International Journal on Integrated Education, 2023, №3, pp. 60–66.